

فصل پنجم

مراحل انجام هزینه و تشخیص وصول درآمد در دستگاه های دولتی»»

مراحل تشخیص هزینه:

در دستگاه های دولتی انجام هزینه مرادلی دارد که به مراحل انجام هزینه (خرج) معروف است یعنی از زمانی که برای خرید کالا یا خدمتی اقدام می شود تا زمانی که بهای خریداری شده پرداخت گردد.

دستگاه های دولتی باید طبق ماده ۵۲ قانون محاسبات عمومی کشور مراحل زیر را انجام دهد:

۱- تشخیص ۲- تامین اعتبار ۳- تعهد ۴- تسجیل

۵- صدور حواله ۶- نظارت مالی ۷- پرداخت

تشخیص: یعنی تعیین یا انتخاب کالا و خدمات برای تحقق اهداف موسسه دولتی واحد تدارکات

یا کارپردازی واحدهای مشابه ان ها در دستگاه های دولتی، پیشنهاد سایر واحدها را دریافت می کنند و قیمت تقریبی کالا یا خدمات را برآورد و درخواست خرید را تنظیم و به رئیس دستگاه دولتی یا افراد مجاز از طرف ان ها ارائه می نماید و اگر رئیس دستگاه یا افراد مجاز نیاز را ضروری تشخیص دهند موافقت و درخواست خرید را برای تامین اعتبار به امور مالی ارسال می کند تا تامین مالی شود.

تامین اعتبار: اعتبار یک اجازه قانونی است که مجلس شورای اسلامی به دولت و سازمان

های تابع ان می دهد تا جوهی را جهت اجرای برنامه های مصوب خود مصرف نماید البته اعتبار به خودی خود ایجاد حق نمی کند بلکه منابع مالی باید وصول شود تا دولت در حدود وصولی ها و براساس اعتبارات مصوب هزینه نماید .

البته قبلا که گفتیم تامین اعتبار یعنی اینکه قسمتی از اعتبارات مصوب تخصیص یافته را برای خرید کالا یا خدمت معینی ذخیره کرده و نباید به مصرف دیگری برساند مگر اینکه ان کالا یا خدمت مشخص خریداری شود. اگر اعتبارات مصوب تخصیص یافته را قدرت قانونی خرید کالا یا خدمت توسط موسسه دولتی بدانیم پس هر بار که برای خرید کالا و خدمات توسط موسسه دولتی بدانیم پس هر بار که برای خرید کالا یا خدمت معینی تامین

اعتبار می کنیم یعنی عملاً قسمتی از قدرت مالی موسسه کاهش می یابد درخواست خرید پس از مرحله تشخیص که به امور مالی و ذی الحسابی ارسال شد ذی الحساب موسسه انرا بررسی می کند در صورتی که قانونی باشد و اعتبار لازم هم برای ان موجود باشد با دستور ذی الحساب دستگاه دولتی قسمتی از اعتبار برای خرید ان اختصاص می یابد و مسئولیت این مرحله با ذی الحساب بوده و به محض اینکه اعتبار تامین شد واحد ندارکات می تواند برای خرید ان اقدام کند .

تعهد: بدهی ایجاد شده بر اثر تحویل کالا یا انجام دادن خدمت و یا اجرای قراردادهایی که برابر مقررات منعقد شده است بستن قرارداد به تنهایی برای موسسه ایجاد بدهی نمی کند مثلاً عضویت در مجامع بین المللی در صورتی که به موجب قانون صورت گیرد برای دولت یک نوع بدهی قابل پرداخت ایجاد می نماید که بایست در مهلت معین پرداخت گردد. احکامی که توسط مراجع قانونی صادر و دولت یا سازمان های تابعه را مکلف به پرداخت وجه می نماید بدهی ایجاد کرده و باید پرداخت شود.

تسجیل: از نظر مالی تسجیل یعنی بر اساس مدارک معتبر ثابت کنیم بهای تمام شده کالای تحویل شده و یا خدمت انجام شده چه قدر است و از نظر قانون محاسبات عمومی کشور یعنی تعیین کردن میزان بدهی ناشی از تحویل کالا یا خدمات از طریق مدارک معتبر. در این مرحله مقام مجاز دستگاه دولتی ضمن تایید مدارکی از قبیل فاکتور، صورت وضعیت و **صدور حواله:** حواله یک اجازه کتبی است که مقام مجاز دستگاه دولتی برای پرداخت بدهی های ناشی از تحویل کالا یا خدمت و... صادر می کند. حواله باید به همراه سایر مدارک قبلی مانند درخواست خرید، فرم تامین اعتبار، قبض انبار، فاکتور برای انجام مراحل بعدی به ذی الحساب ارسال گردد.

نظارت مالی: مرحله نظارت مالی یعنی تطبیق پرداخت ها با قوانین و مقررات حاکم بر مصرف وجوه دولتی و اینکه آیا در مراحل قبلی قوانین و مقررات مالی رعایت شده است. مرحله نظارت مالی باید در کلیه مراحل انجام هزینه صورت گیرد و سند هزینه مدارک مناسبی برای نشان دادن اعمال نظارت مالی است.

پرداخت: در ایران چون مبنای حسابداری هزینه نقدی تعدیل شده است پس هم باید کالا و خدمات تحویل گردد هم پرداخت قطعی صورت گیرد لذا تا مرحله پرداخت نمی توان ثبت هزینه را صادر کرد.

نحوه انعکاس هزینه در دفاتر حسابداری»

ثبت مربوط به هزینه بستگی به مبنای حسابداری مورد استفاده دارد. بر طبق قوانین مالی کشورها هزینه هابری مبنای نقدی، نقدی تعدیل شده و تعهدی ثبت می شوند در صورتی که مبنای حسابداری هزینه ها نقدی و نقدی تعدیل شده باشد چون در هیچکدام از مراحل قبلی پرداختی صورت نمی گیرد پس ثبت آن تا مرحله پرداخت امکان پذیر نیست ولی در تامین مالی حساب بودجه ای باید ثبت شود:

_ اعتبار تخصیص یافته ***

ذخیره اعتبار تعهدات احتمالی ***

ثبت های بودجه ای و مالی در زمان پرداخت «««

_ ذخیره اعتبار تعهدات احتمالی ***

اعتبار مصرف شده ***

_ هزینه ***

بانک پرداخت جاری ***

اگر مبنا تعهدی باشد به محض تحقق (تحویل کالا یا خدمات) بهای تمام شده آن پس از تایید مقام مجاز با خرج و تفکیک آن با قوانین و مقررات توسط ذی الحساب در مرحله نظارت مالی قابل ثبت خواهد بود.

۱- اعتبار تخصیص یافته ***

ذخیره اعتبار تعهدات احتمالی ***

۲- ذخیره اعتبار تعهدات احتمالی ***

اعتبار مصرف شده ***

۳- هزینه ***

اسناد هزینه پرداختی ***

۴- اسناد هزینه پرداختی ***

بانک پرداخت جاری ***

اختیار و مسئولیت مراحل انجام هزینه «««

مراحل انجام هزینه به دئ مرحله کلی اداری و مالی تقسیم می شود مراحل اداری عبارتند از: تشخیص، تعهد، تسجیل و صدور حواله
مراحل مالی عبارتند از: تامین اعتبار، نظارت مالی و پرداخت .
مراحل اداری را به تعبیر دیگر انجام مخارج می گوئیم و مراحل مالی را نظارت بر مخارج می نامیم.

انجام مخارج بر عهده ی دستگاه های دولتی است و توسط وزیر یا رئیس موسسه دولتی و یا نمایندگان مجاز ان ها صورت می گیرد. نظارت بر مخارج به عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی است و توسط ذی الحساب وزارت خانه یا ذی الحساب دستگاه دولتی و یا نمایندگان مجاز ان ها صورت می گیرد. مراحل اداری و مالی می تواند تفویض شود ولی مسئولیت نهایی با تفویض کننده است اما وزیر یا رئیس موسسه نمی تواند مسئولیت خود را به ذی الحساب یا کارکنان ذی الحساب تفویض کند تا مسئولیت انجام هزینه در شخص واحدی جمع نشود و کنترل موثرتر باشد.

برای دریافت جزوات آموزشی بیشتر حسابداری و سایر دروس و همچنین برای مشاهده لیست مدرسین تدریس خصوصی حسابداری، دروس ابتدایی و متوسطه، کنکور و دانشگاه و ... به سایت ایران مدرس مراجعه کنید.

www.IranModares.com